

Anexa nr. 2 la ordinul ministrului educației naționale nr. 3393 / 28.02.2017

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

**Programa școlară
pentru disciplina**

EDUCAȚIE MUZICALĂ

PENTRU MINORITATEA RROMĂ

Clasele a V-a – a VIII-a

București, 2017

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina *Educație muzicală pentru minoritatea rromă* reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele a V-a – a VIII-a din învățământul gimnazial, înscriindu-se în aria curriculară *Arte*. Această disciplină este prevăzută în planul-cadru de învățământ cu un buget de timp de 1 oră/săptămână.

Programa disciplinei *Educație muzicală pentru minoritatea rromă* este elaborată potrivit unui model de proiectare curriculară centrat pe competențe. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea profilului de formare al elevului din ciclul gimnazial. Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se învață și a dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

Studiul muzicii reprezintă o veche și semnificativă tradiție a tuturor sistemelor de învățământ, fiind evident rolul extrem de important al acesteia în viața oamenilor. Ascultăm zilnic, din proprie inițiativă sau involuntar, muzică de diverse genuri. Cercetări recente arată că manifestările muzicale sunt principalele abordări artistice în viața tinerilor, că reprezintă momente de satisfacție personală, de îmbogățire spirituală sau comuniune.

Educația muzicală continuă explorarea domeniului, după parcurgerea unor prime etape, în cadrul disciplinei *Muzică și mișcare*, prezentă în planul-cadru pentru ciclul primar, în care s-a vizat un parcurs educativ specific etapei intuitive (pentru primii trei ani de studiu – de la clasa pregătitoare la clasa a doua), ca primă etapă în realizarea educației muzicale. În clasele a treia și a patra trecut treptat în etapa notației muzicale, cu elemente de notație a înălțimilor, apoi ale duratelor, urmărindu-se conștientizarea utilizării anumitor parametri sonori, însă la nivelul unui prim contact, în contextul unui demers de tip integrat (prin combinarea elementelor strict muzicale cu cele ce țin de mișcare), îndrumat de un cadru didactic cu pregătire generală.

Activitățile specifice disciplinei *Educație muzicală pentru minoritatea rromă* trezesc interesul pentru artă și cultură, contribuie la formarea gustului muzical și stimulează simțul estetic, imaginația și creativitatea, dezvoltând auzul muzical al copiilor, simțul ritmic și memoria muzicală. De asemenea, disciplina contribuie la dezvoltarea sensibilității, a siguranței de sine, a autodiscipliniei, concentrării și relaționării pozitive cu ceilalți, sub îndrumarea unui cadru didactic specializat, permițând transferul optim al unor competențe către un nivel mai complex.

Structura programei școlare include, pe lângă nota de prezentare, următoarele elemente:

- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice ale unui domeniu sau rezolvarea unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Educație muzicală pentru minoritatea rromă* jalonează achizițiile de cunoaștere ale elevului pentru întregul ciclu gimnazial.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale. Ele reprezintă etape în dobândirea competențelor generale și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse **exemple de activități de învățare**, care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Prezenta programă școlară propune o ofertă flexibilă, care permite cadrului didactic să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare. Se urmărește astfel realizarea unui demers didactic personalizat, care să asigure formarea competențelor prevăzute de programă în contextul specific al fiecărei clase și al fiecărui elev.

Conținuturile învățării constituie elemente de bază ale domeniului, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Cânt vocal și instrumental*
- Elemente de limbaj muzical
- Aspecte culturale etnonomice și interdisciplinare

Cu primele două domenii de conținuturi elevii s-au familiarizat deja în învățământul primar. Cel de-al treilea domeniu are în vedere reliefaarea legăturilor dintre muzică și universul specific copilului și se axează pe aspectele extraestetice ale operei și pe deschiderile interdisciplinare. Termenul eteronomic este utilizat în sensul în care apare în lucrarea lui Tudor Vianu, *Estetica* (Editura Orizonturi, București) și se referă la aspectele extraestetice ale operei de artă: „Motivul propriu-zis estetic se împletește tot timpul cu motive extraestetice” (p.286). „Interesul pe care îl arătăm artei nu se explică numai prin valorile estetice ale acesteia /.../ Dacă opera de artă ajunge să ne vorbească /.../, lucrul se explică nu numai prin valorile estetice, dar și prin motivele eteronomice” (p. 358).

Astfel, Disciplina *Educație muzicală* își păstrează caracterul tradițional, însă propune abordări culturale eteronomice și interdisciplinare, în raport cu disciplinele studiate anterior, în învățământul primar, dar și cu cele ce se studiază în prezentul ciclu. Se propun teme, ce pot reveni (în alți ani de studiu), care să exploreze relația muzicii cu limbajul corporal și cu domenii precum literatura, artele plastice, istoria, geografia, matematica, tehnologia informației, științele etc.

Programa școlară oferă, de asemenea, **sugestii repertoriale**, cu referire la repertorii de lucrări propuse spre a fi audiate, dar și de lucrări vocale ce pot fi interpretate în cadrul orelor de curs.

Sugestiile metodologice includ clarificări conceptuale, recomandări de strategii didactice și elemente de evaluare continuă. Pornind de la competențele generale, sunt analizate strategiile de formare care contribuie predominant la realizarea acestora.

Noua programă încurajează și studierea muzicii instrumentale, utilizarea noilor tehnologii, diversificarea repertoriilor (de lucrări audiate, respectiv interpretate), păstrând un număr ponderat de conținuturi de teoria și istoria muzicii.

Construcția programei permite, pe baza experienței acumulate, exprimarea evolutivă prin cânt (dar posibil și prin cuvânt, dans sau alte tipuri de manifestări), precum și receptarea adecvată a conținutului lucrărilor muzicale audiate, cu accentuarea dimensiunilor afectiv-attitudinale și acționale ale formării personalității elevilor.

Competențe generale

- 1. Exprimarea unor idei, sentimente, atitudini, prin interpretarea unor lucrări muzicale**
- 2. Operarea cu elemente de scris-citit și limbaj muzical**
- 3. Aprecierea lucrărilor muzicale, inclusiv a conținutului lor afectiv, atitudinal și ideatic**

CLASA a V-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Exprimarea unor idei, sentimente, atitudini, prin interpretarea unor lucrări muzicale

Clasa a V-a
1.1. Interpretarea vocală a unor piese monodice <ul style="list-style-type: none">- exerciții de respirație și de emisie- exerciții de coordonare a cântului în ansamblu (față de gesturile profesorului)- exerciții pentru păstrarea unei pulsații constante- interpretarea unor lucrări muzicale simple
1.2. Interpretarea unor fragmente simple instrumentale *) <ul style="list-style-type: none">- exerciții specifice cântului instrumental (diferențiat, pentru instrumente de suflat, de coarde, cu claviaturi, de percuție) – elemente de emisie și intonație- exerciții de coordonare a cântului instrumental în grup

*) Abordarea interpretării instrumentale va ține cont de dotarea școlii cu instrumente și de competențele profesorului de muzică privind studiul instrumentelor.

2. Operarea cu elemente de scris-citit și limbaj muzical

Clasa a V-a
2.1. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor în lecturarea și scrierea unor fragmente de piese în Do major și la minor <ul style="list-style-type: none">- asocierea unui cântec cunoscut cu reprezentarea sa grafică- jocuri de recunoaștere, intonare și scriere a unor note- diferențierea între mersul treptat și salturi în notația și intonația unor fragmente muzicale- intonarea gamelor, vocal și cu ajutorul unor claviaturi (inclusiv softuri gratuite disponibile pe telefoane mobile), pentru diferențierea tonurilor și a semitonurilor- exerciții de citire a unui text muzical- observarea diferențelor de exprese a unor piese în tonalitatea majoră comparativ cu tonalitatea minoră
2.2. Utilizarea notației duratelor (note și pauze) în fragmente muzicale simple <ul style="list-style-type: none">- executarea unor exerciții ritmice- observarea raportului matematic între durate diferite- exerciții de notare proporțională a duratelor în diferite măsuri (2/4, 3/4, 4/4)- jocuri de compunere a unor ritmuri (prin diverse combinații ale unor formule ritmice date)
2.3. Operarea cu noțiuni de dinamică și timbru muzical <ul style="list-style-type: none">- diferențierea nuanțelor în piesele interpretate- jocuri de modificare a nuanțelor într-un fragment muzical și observarea diferențelor expresive rezultate- diferențierea unor instrumente în funcție de sursa de producere a sunetelor- observarea diferențelor timbrale în cântul vocal (în funcție de vocalele și consoanele utilizate, soluții de cântat cu gura închisă etc.), inclusiv cu ajutorul unui soft (spectrograma)- diferențierea timbrală a unor ansambluri muzicale (coruri pe voci egale/mixte, ansambluri camerale/orchestre de cameră/orchestre simfonice etc.)

3. **Aprecierea lucrărilor muzicale, inclusiv a conținutului lor afectiv, atitudinal și ideatic**

Clasa a V-a
3.1. Descrierea stărilor și ideilor generate de audierea unor lucrări muzicale - discuții libere asupra conținutului afectiv și ideatic al unor lucrări - imaginarea unui interviu cu un compozitor
3.2. Relaționarea muzicii cu contextul cultural în care a fost creată - experimentarea unor dansuri din diverse arii geografice - observarea relevanței contextului istoric al anumitor lucrări muzicale - realizarea unor prezentări publice ale unor lucrări muzicale, la alegere

Conținuturi

Domenii de conținut	Continuturi
Cânt vocal și instrumental*	Respirație, emisie vocală Gesturi dirijorale (tactarea măsurilor, pregătirea intrării) Elemente de tehnică instrumentală – emisie, intonație
Elemente de limbaj muzical	Portativ, cheie, măsură Notația înălțimilor de note în cheia sol Profilul melodic (repetare, direcție, mers treptat, salturi) Tonul și semitonul Gamele Do major și la minor (natural) Notația duratelor (valorile de notă întreagă, doime, pătrime, optime, șaisprezecime) și a pauzelor corespunzătoare Legato de prelungire și legato de expresie Punctul de prelungire Măsuri de doi, trei și patru timpi Termeni de mișcare Elemente de dinamică muzicală (nuanțe): piano, forte, accent, crescendo, decrescendo Elemente de timbralitate: instrumente muzicale ale orchestrei simfonice, diferențe în emisia vocală Notația semnelor de repetiție și a voltelor
Aspecte culturale eteronomice și interdisciplinare	Elemente de relaționare a muzicii cu contextul cultural în care a fost creată Elemente de folclor (tradiții, obiceiuri, dansuri din diverse regiuni geografice)

Sugestii repertoriale

1. Repertoriu pentru audiții (Muzica și contextul cultural și istoric în care a fost creată)

a. Muzica și anumite arii geografice

- Cântece și dansuri reprezentative pentru anumite regiuni geografice ale României (hora, sârba, brâul, alunelul, călușul, geamparaua etc.)
- Cântece și dansuri reprezentative pentru alte culturi: menuetul, barcarola, tarantela, valsul vienez, marșul, boleroul, tangoul, ceardașul, samba, flamenco, syrtos etc.
- J. S. Bach - Menuet, Badinerie
- L. Boccherini - Menuet
- W.A. Mozart - Rondo alla turca
- L. V. Beethoven - Dansuri germane
- J. Haydn – Menuete (extrase din Simfonii / Sonate)
- W. A. Mozart - Menuete
- F. Schubert - Marș militar
- J. Strauss tatăl, J. Strauss fiul - Valsuri, Marșul Radetzki
- F. Chopin - Poloneze, Mazurci, Valsuri
- G. Verdi - Marșul triumfal din opera Aida
- J. Brahms - Dansuri ungare
- E. Grieg - Dansuri norvegiene
- A. Dvorak - Dansuri slave

- J. Offenbach - Barcarola din Povestirile lui Hoffmann; Galopul din opera Orfeu în Infern
- C.M. v. Weber - Invitație la vals
- G. Bizet - Habanera, Seguidilla și Marșul Toreadorilor din opera Carmen
- G. Fauré - Siciliana
- M. Ravel - Bolero
- F. Liszt - Tarantella, Rapsodii ungare, Rapsodia spaniolă
- A. Borodin - Dansurile polovțiene
- A. Hacıaturian - Dansul săbiilor (B-ul = cântec armean)
- G. Enescu - Rapsodia I și a II-a (cu sublinierea cântecelor și dansurilor românești încorporate)
- B. Bartok - Dansuri românești
- A. Dvorak - Simfonia a IX-a, din Lumea nouă
- Carlos Gardel - Por una Cabeza
- A. Piazzolla – Libertango

b. Muzica și anumite momente istorice

- Imnuri naționale – istoria imnului „Deșteaptă-te, române”; a imnului „Marseillaise” etc.
- Imnul Eurovision și Te Deum-ul de Charpentier
- Ch. Gounod - Corul soldaților din Faust (un al doilea imn al Franței)
- L. v. Beethoven - Uvertura Coriolan (inspirată dintr-un episod de istorie antică)
- L. v. Beethoven - Uvertura Egmont (după Goethe, despre Conte de Egmont - sec. XVI)
- G. Rossini – Uvertura Wilhelm Tell
- G. Verdi - Corul sclavilor evrei din opera „Nabucco“
- F. Chopin - Studiu op. 10 nr. 12, „Revoluționarul“
- F. Schubert - Uvertura Rosamunda (prințesa Ciprului)
- P. I. Ceaikovski - Uvertura 1812 (cu salve de tun)
- L. v. Beethoven - Simf. a III-a Eroica (Napoleon Bonaparte)
- L. v. Beethoven - Simfonia a IX-a (Imnul Uniunii Europene)
- A. Honegger - Pacific 231
- cântece vechi (trubaduri, menestrel, „Greensleeves“, „Scarborough Fair“, „Sur le Pont d’Avignon“ etc.)
- Bob Dylan – „The times are changing“

2. Repertoriu de cântece pentru interpretare vocală

- A. Pann - Deșteaptă-te, române!
- C. Porumbescu - Tricolorul
- T. Popovici - Marșul lui Iancu
- I. Cartu - Limba românească
- Barbu Lăutarul - Colecția C. Ionescu
- N. Ionescu - Vai, săracul pui de cuc (Canon)
- T. Popovici - La oglindă
- Hristos a Înviat (cântare bisericească)
- T. Teodorescu - Fata de păstor
- Coborâi din deal în vale (cântec popular)
- Alunelu (cântec popular)
- T. Popovici - Moara
- D.G. Kiriac - A ruginit frunza din vii
- I. D. Chirescu - Cucule, pasăre sură
- W.A. Mozart - Cântec de primăvară
- J. Brahms - Copilul și floarea
- R. Rogers - Cântecul gamei
- A. Pașcanu - Te-ai trezit? Cântă!
- A. Pașcanu - Unu, doi (joc muzical)
- L. Comes- Zidarii
- L. Comes - Merge rața către lac
- G. Breazul - Dogarul
- Roșu și Negru - Pseudofabulă
- Ceasul (Canon, melodie germană)
- Ah, vous dirais-je, maman! (melodie franceză)
- Deck the halls (melodie tradițională de Crăciun)
- Colinde populare
- Cantece din folclorul copiilor
- *Gheorghe Sarău 2004, Muzică Rromani [13 dintre cele mai frumoase cântece rromice cântate de Gheorghe Sarău, acompaniat de Formația “Purane gilă”], Timișoara, noiembrie 2004 [on-line pe www.edu.ro în secțiunea rezervată învățământului în limbile minorităților naționale, www.edu.ro/invrrom_b51.htm*

Sugestii de audiții muzicale pentru elevi și de documentare pentru profesori:

- Alexandru Cercel, *Cântări din secolul al XIX-lea*. Taraf: Alexandru Cercel – voce și vioară, Ion Cercel: țambal mic, Ion Nițoi – cobză, Ion Ștefăniță – contrabas. Muzică de colecție "Restituiri" - vol. 13, București: I.E.F. "C.B." – Jurnalul Național – Intercont Music, 2007. "Înregistrări – document din Arhiva Institutului de Etnografie și Folclor "Constantin Brăiloiu" realizate în anul 1957". Selecție, editare audio: Marian Lupașcu. Restaurare audio digital: Dan Vlădescu, Marian Lupașcu. Foto: Arhiva I.E.F. "C.B." [= Institutul de Etnografie și Folclor "Constantin Brăiloiu"].
- Taraful din Clejani, *Clejanii de altădată 1949-1952* [Gheorghe Moțoi, Florea Băsar, Petre Manole]. Muzică de colecție "Restituiri" - vol. 10, București: I.E.F. "C.B." – Jurnalul Național – Intercont Music, 2007. Selecție, editare audio: Marian Lupașcu. Restaurare audio digital: Dan Vlădescu, Marian Lupașcu. Foto: Arhiva I.E.F. "C.B." [= Institutul de Etnografie și Folclor "Constantin Brăiloiu"].
- Marian Mexicanu, *Copilul copil rămâne*. Povești pentru părinți, București: Agenția Împreună și UNICEF [Artiștii: Marian Mexicanu (acordeon), George Miu (țambal), Marius Gore (contrabas), Cezar Cazanoi (flaut), Sorin Necunoscutu (voce). Fotografie și copertă față: Clara Constantin. RNF 12567/ 10.10. 2012 [Compactdisc apărut în cadrul campaniei UNICEF "Hai la școală!"].

CLASA a VI-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Exprimarea unor idei, sentimente, atitudini, prin interpretarea unor lucrări muzicale

Clasa a VI-a
1.1. Interpretarea vocală a unor piese monodice și pe 2 voci <ul style="list-style-type: none">- exerciții de respirație, emisie, intonație, păstrarea pulsației ritmice constante- elemente de cânt pe două voci: responsorial, în canon, cu ison sau ostinato- înregistrarea pe suport electronic a unor piese muzicale
1.2. Interpretarea unor piese simple instrumentale *) <ul style="list-style-type: none">- exerciții specifice cântului instrumental (diferențiat, pentru instrumente de suflat, de coarde, cu claviaturi, de percuție) – elemente de emisie, intonație și frazare- exerciții de coordonare a cântului instrumental în grup din perspectiva continuității tempo-ului
1.3. Asocierea structurii și mesajului muzical cu gesturi și imagini adecvate <ul style="list-style-type: none">- reprezentarea kinestezică/grafică a unor structuri muzicale, inclusiv prin utilizarea unor softuri muzicale- combinarea mai multor imagini (fotografii, scurte momente video) care să ajute la perceperea mesajului muzical

*) Abordarea interpretării instrumentale va ține cont de dotarea școlii cu instrumente și de competențele profesorului de muzică privind studiul instrumentelor.

2. Operarea cu elemente de scris-citit și limbaj muzical

Clasa a VI-a
2.1. Operarea cu intervalele simple <ul style="list-style-type: none">- diferențierea intervalor de la 1p la 8p- identificarea unor intervale muzicale în lucrările studiate- exerciții pentru testarea și dezvoltarea auzului diferențiat, privitoare la intervalele simple, cu ajutorul unor softuri/platforme digitale (de ex. www.teoria.com, www.musictheory.com, Absolute pitch, Perfect Ear etc.)
2.2. Utilizarea unor tonalități și a unor moduri <ul style="list-style-type: none">- observarea tiparului structural al tonalităților majore/minore- utilizarea unor tonalități cu armură simplă (o alterație constitutivă)- observarea caracteristicilor diferite ale unor muzici modale (cu 2-5 sunete)- exerciții pentru dezvoltarea auzului privitoare la scări tonale și modale, inclusiv cu ajutorul softurilor/platformelor digitale (de ex. www.teoria.com, www.musictheory.com)
2.3. Operarea cu diverse formule ritmice <ul style="list-style-type: none">- observarea anacruzei (pe timp și pe jumătate de timp) în fragmente muzicale- exerciții ritmice cu sincope și contratimpuri- observarea corespondenței ritmurilor poetice și a celor muzicale în hip hop
2.4 Observarea unor procedee componistice <ul style="list-style-type: none">- observarea utilizării binomului repetiție/schimbare în discursul muzical- identificarea construcției mono-, bi-, tri-partite a unor piese muzicale (de schema formală A, AB, ABA)- observarea unor procedee variaționale- utilizarea unor structuri ritmice pentru improvizații

3. Aprecierea lucrărilor muzicale, inclusiv a conținutului lor afectiv, atitudinal și ideatic

Clasa a VI-a
<p>3.1. Perceperea unor noțiuni muzicale prin audiție direcționată</p> <ul style="list-style-type: none"> - observarea diferențelor major/minor, vocal/instrumental, binar/ternar, cruzic/anacruzic, repetiție/schimbare structurală, în audierea unor fragmente muzicale - observarea relațiilor între structura și conținutul unei piese și funcția ei socio-culturală (dans, cântec tradițional, repertoriu ocazional etc.) - observarea unor structuri modale oligocordice și pentatonice în lucrări muzicale pop – rock
<p>3.2. Explorarea relației muzicii cu celelalte arte</p> <ul style="list-style-type: none"> - aprecierea relațiilor între muzica și textul literar - alegerea unui fond muzical pentru proiecte/lucrări realizate la alte obiecte de studiu - observarea relației muzică - literatură (inclusiv muzică programatică) - exprimarea unor păreri personale despre fondul muzical utilizat în produse multimedia (film, jocuri, publicitate, etc)

Conținuturi

Domenii de conținut	Conținuturi
Cânt vocal și instrumental*	<p>Respirație, emisie vocală, intonație Păstrarea unei pulsații constante Gesturi dirijorale (tactare, pregătirea intrării, închideri de frază, diferențe dinamice) Elemente de tehnică instrumentală – emisie, intonație, coordonare ritmică</p>
Elemente de limbaj muzical	<p>Intervale simple (1p – 8p) Diezul, bemolul și becarul Structura gamelor majore (variante naturala) Structura gamelor minore (natural, armonic și melodic) Arpegiul major și minor pe tonică Armura Tonalități cu 1 alterație constitutivă Moduri de 2-5 sunete Anacruza, sincopa, contratimpul Procedee componistice simple (repetiția/schimbarea, varierea discursului) Elemente de forme muzicale - construcțiile mono-, bi-, tri-partite (schema formală A, AB, ABA), genuri - Suita, Miniatura instrumentală</p>
Aspecte culturale eteronomice și interdisciplinare	<p>Elemente de contextualizare istorică și geografică a unor lucrări Elemente de muzică religioasă și folclor (tradiții, obiceiuri, dansuri din diverse zone geografice) Elemente de interconectare între limbajul muzical și cel literar (accente metrice, ritmuri poetice) Elemente de tehnologia informației (utilizarea unor softuri digitale pentru înregistrări audio/audio-video și pentru testarea și dezvoltarea auzului muzical)</p>

Sugestii repertoriale

1. Repertoriu pentru audiții

Muzica și alte arte:

a. Muzică și literatură

- S. Prokofiev - Petrică și lupul
- S. Prokofiev - Romeo și Julieta (fragmente)
- L. Bernstein - West Side Story (Tony and Maria)
- P. Dukas - Ucenicul vrăjitor (după Goethe)
- R. Strauss - Till Eulenspiegel (cu descrierea momentelor muzicii programatice)
- E. Grieg - Peer Gynt (după Ibsen)
- F. Mendelssohn - Visul unei nopți de vară (după Shakespeare)
- N. Rimski-Korsakov - Șeherezada (fragmente)
- W.A. Mozart - Flautul fermecat (personaje, libret, momente cheie)
- J. Offenbach - Povestirile lui Hoffmann
- A. Zirra – Capra cu trei iezi (fragmente)
- C. Trăilescu – Motanul încălțat (fragmente)
- P. Constantinescu – Miorița

b. Muzică și mitologie

- F. Liszt - Dansul piticilor (studiul Gnomen-Reigen)
- R. Wagner - Cavalcada Walkiriilor
- C. Debussy - Syrinx (flautul lui Pan), Preludiu la după-amiaza unui faun (după poemul de Mallarmé)
- C. Monteverdi - Orfeu
- C. W. Gluck - Orfeu și Euridice

c. Muzică și arte plastice

- M. Musorgski - Tablouri dintr-o expoziție

d. Muzică și multimedia (jocuri video, filme, publicitate)

- Coloane sonore ale unor filme de genuri diverse (comedii, drame, animație), spre exemplu muzica filmelor din seria Star Wars, Harry Potter, Interstellar etc.
- Coloane sonore ale unor filme de desene animate

Structuri modale în muzica pop – rock:

a. Moduri cu 2-4 sunete

- Kevin Rudolf - Let It Rock
- Muse - Ruled by Secrecy
- Linkin Park - Wretches And Kings
- Queen – Breakthrough
- Michael Jackson - They Don't Care About Us

b. Moduri cu 5 sunete

- Robbie Williams – Angels
- Bruno Mars – It Will Rain
- Madness - Night Boat In Cairo

Corespondențe ritmice text - muzică (declamație) în hip – hop

- Grandmaster Flash and the Furious Five - The Message
- Eminem – Rap God
- Outkast – Ms Jackson
- Kendrick Lamar - M.A.A.D. City
- piese de gen din repertoriul românesc

2. Repertoriu de cântece pentru interpretare vocală

- Treceți batalioane române (cântec istoric)
- Al. Flechtenmacher - Hora Unirii
- G. Musicescu - Ca o zi de primăvară
- T. Popovici - Luncile s-au deșteptat
- M. Botez - Popas
- N. Oancea - Pitpalacul
- R. Stein - Sanie cu zurgălăi
- I. Croitoru - Moara
- S-a dus cucul de pe-aici (cântec popular)
- Ciobănaș cu trei sute de oi (cântec popular)
- P. Ciorogariu - Primăvara
- A. Pașcanu - Lăcusta
- Veniți să ne închinăm (cântare bisericească)
- G. Musicescu - Hristos a înviat

- Cu noi este Dumnezeu (cântare bisericească)
- Fericirile (cântare bisericească)
- Fr. Schubert - Teiul
- F. Schubert - Cântec de leagăn
- F. Schubert - Păstrăvul
- Cucu! (cântec elvețian)
- Cielito lindo (cântec mexican)
- Santa Lucia (canțonetă napolitană)
- I. Brătianu, text G. Coșbuc - Noapte de Crăciun
- G.F. Haendel - Joy to the world
- Colinde populare
- Beatles - Yellow submarine
- *Gheorghe Sarău 2004, Muzică Rromani [13 dintre cele mai frumoase cântece rrome cântate de Gheorghe Sarău, acompaniat de Formația "Purane gilă"], Timișoara, noiembrie 2004 [on-line pe www.edu.ro în secțiunea rezervată învățământului în limbile minorităților naționale, www.edu.ro/invrrom_b51.htm*
- *Marian Mexicanu, Copilul copil rămâne. Povești pentru părinți, București: Agenția Împreună și UNICEF [Compactdisc apărut în cadrul campaniei UNICEF "Hai la școală!"]*.

Sugestii de audiții muzicale pentru elevi și de documentare pentru profesori:

- Rudy Moca [documentare], *Melodii rrom documentate*. [Compactdisc editat cu prilejul "Zilei lăutarului rom". Concurs de promovare a tinerilor violoniști romi, Reghin, 9 octombrie 2011]. Interpretează: Alex Moldovan, Pucz János, Vlaic Florin. Acompaniament: Vidám Gyula, Gondos Tibor, Faghiura Remus.
- Fănică Luca, *Muzică de colecție, vol. 11*. Muzică de colecție "Restituiri" - vol. 11, București: Electrecord/Jurnalul Național – Intercont Music, 2007.
- Damian & Brothers - Filarmonica Romanes, *Magdalena*. Ediție de colecție. Un nou proiect Damian Drăghici. București: Concert Masters s.r.l. – Jurnalul Național/Intercont Music, 2007.

CLASA a VII-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Exprimarea unor idei, sentimente, atitudini, prin interpretarea unor lucrări muzicale

Clasa a VII-a
1.1. Interpretarea unui repertoriu diversificat de lucrări muzicale, cu elemente omofone și polifone <ul style="list-style-type: none">- exerciții de respirație, emisie, dicție, frazare- exerciții ritmice și de intonație, în context armonic și polifonic- înregistrarea pieselor interpretate cu ajutorul mijloacelor electronice
1.2. Acompanierea instrumentală a unor lucrări vocale/corale *) <ul style="list-style-type: none">- exerciții de tehnică instrumentală specifică- studiul pe grupuri (partide și în ansamblu, cu creșterea graduală a tempo-ului)- exerciții de coordonare a debutului, a tempo-ului și a diferențelor dinamice
1.3. Interpretarea individuală a unor lucrări în genuri diverse (cu acompaniament preînregistrat, cu acompaniament instrumental etc.) <ul style="list-style-type: none">- alegerea unor piese conforme cu specificul vocii elevului (conștientizarea caracteristicilor personale)- utilizarea înregistrării audio-video pentru observarea aspectelor ce trebuie îmbunătățite- jocuri de improvizație vocală/instrumentală
1.4. Asocierea textului și a mișcării scenice în exprimarea mesajelor lucrărilor muzicale <ul style="list-style-type: none">- analiza mesajului verbal și a legăturilor cu exprimarea muzicală- exerciții de mișcare scenică potrivită tipului de lucrare muzicală interpretată

*) Abordarea interpretării instrumentale va ține cont de dotarea școlii cu instrumente și de competențele profesorului de muzică privind studiul instrumentelor.

2. Operarea cu elemente de scris-citit și limbaj muzical

Clasa a VII-a
2.1. Citirea unor cântece cu ajutorul partiturii <ul style="list-style-type: none">- coordonarea aspectelor intonaționale și ritmice în citirea unui text muzical simplu- adăugarea notațiilor specifice dinamicii muzicale și a unor diferențieri agogice- utilizarea unor instrumente muzicale pentru coordonarea și verificarea intonației și simțului ritmic
2.2. Observarea apariției și comportamentului alterațiilor accidentale <ul style="list-style-type: none">- observarea necesității de rezolvare a sunetelor alterate (cromatisme) treptat, în direcția în care au fost alterate- experimentarea introducerii de cromatisme în discursul muzical
2.3. Realizarea unor scurte fragmente muzicale, prin utilizarea repetiției, secvenței, contrastului <ul style="list-style-type: none">- exerciții de combinare a unor segmente muzicale date- exerciții de dezvoltare a unei melodii, plecând de la un incipit dat- exerciții de observare și aplicare a unor procedee componistice- utilizarea unor softuri specifice pentru alcătuirea unor piese muzicale (în măsura existenței licențelor/aparaturii de specialitate)

3. Aprecierea lucrărilor muzicale, inclusiv a conținutului lor afectiv, atitudinal și ideatic

Clasa a VII-a
3.1. Argumentarea unor diferențieri calitative între două sau mai multe lucrări muzicale receptate - discutarea impresiilor personale despre lucrările audiate - discuții în grupuri de elevi, pentru recunoașterea caracteristicilor care determină adecvarea muzicii la o situație dată - crearea și utilizarea unei grile de criterii în evaluarea calitativă a unor lucrări
3.2. Explorarea relațiilor muzicii cu științele și natura - observarea raportului matematic între duratele ritmului muzical - diferențierea proprietăților sunetului cu ajutorul spectrogramei - analizarea mecanismului de receptare a undelor sonore cu ajutorul softurilor digitale - descoperirea unor elemente descriptive în anumite lucrări muzicale

Conținuturi

Domenii de conținut	Conținuturi
Cant vocal si instrumental	Respirație, emisie vocală, dicție, controlul intonației, frazare Gesturi dirijorale (tactare, pregătirea intrării, închideri, diferențe dinamice, diferențe agogice) Elemente de tehnică instrumentală – emisie, intonație, diferențieri timbrale și dinamice
Elemente de limbaj muzical	Sunetul (ca fenomen fizic, fiziologic, muzical; proprietățile sunetului) Stabilitatea intervalelor Alterațiile accidentale Cromatisme în tonalitate Operarea cu elemente de construcție a discursului muzical (repetiția, secvența, contrastul, variația) Elemente de forme muzicale și istoria muzicii - evoluții ale unor genuri muzicale – Rapsodia, Opera (ca gen)
Aspecte culturale eteronomice si interdisciplinare	Repertoriul ocazional și neocazional în folclor Elemente sincretice în genul operei (conexiuni între muzică, textul literar, mișcare scenică, decor și costume, balet – dacă e cazul) Elemente descriptive în muzică

Sugestii repertoriale

1. Repertoriu pentru audiții (Muzica și natura)

Muzică și natură

- cântece despre natură (plante, animale, fenomene meteorologice) și relația omului cu aceasta
- cântece pentru copii
- J. Ph. Rameau - La poule, Le rappel des oiseaux
- C. Saint-Saëns - Carnavalul animalelor
- F. Chopin - Studiul op. 10 nr.4, Torentul; op.10 nr. 8, Rază de soare; op. 25 nr. 2, Albinele; op. 25 nr. 9 - Fluturile; op. 25 nr. 11 - Crivățul (Winter Wind); op. 25 nr. 12 - Oceanul
- F. Schubert - Păstrăvul
- C. M. v. Weber - Corul vânătorilor din Freischütz
- J. Strauss - Dunărea albastră
- I. Ivanovici - Valurile Dunării
- A. Alessandrescu – Amurg de toamnă
- M. Negrea – Prin Munții Apuseni
- N. Rimski-Korsakov - Cărăbușul (Bumble-Bee)
- B. Smetana - Vltava
- L. v. Beethoven - Simf. a VI-a, Pastorală: Scenă la pârâu și Furtuna
- C. Debussy - Preludii (Vântul în câmpie, Pași pe zăpadă); Children's Corner (The snow is dancing)
- M. Ravel - Jeux d'eau
- A. Vivaldi - Anotimpurile

- R. Wagner - Preludiu la Aurul Rinului
- G. Holst – Planetele

Muzică de divertisment (blues, electronică, metal, jazz)

- Robert Johnson - Me and the Devil Blues
- Joe Bonamassa - Living On The Moon
- Stevie Ray Vaughan - Pride And Joy
- Jean Michelle Jarre – Oxygene 4
- Carpenter Brut - Le Perv
- Judas Priest – Painkiller
- Animals as Leaders - Tempting Time
- Gregory Porter –Hey Laura
- Norah Jones - Don't Know Why

2. Repertoriu de cântece pentru interpretare vocală

- I.G. Brătianu - Imnul eroilor
- C. Porumbescu - Românul
- G. Musicescu - Trompetele răsună
- V. Vasilache - Morărița
- Trandafir de la Moldova (cântec popular)
- M-a făcut mama oltean (cântec popular)
- Fata dobrogeană (cântec popular)
- Munților cu brazi înalți (cântec popular)
- La livadă (cântec popular)
- Cucule drăguțele (cântec popular)
- De-ar fi dorul (cântec popular)
- Mociriță cu trii foi (cântec popular)
- Lioară, lioară (cântec popular)
- I. Vasilescu – Astăzi e ziua ta
- A. Pann - Tatăl nostru
- Fie numele Domnului (cântare bisericească)
- A. Flechtenmacher - Mergi la cer
- G. Donizetti - Cântări de veselie
- W. A. Mozart - Aria lui Figaro din Opera "Nunta lui Figaro"
- W. A. Mozart - Cavatina din Opera "Nunta lui Figaro"
- C.M. von Weber - Barcarola
- C.M. von Weber - Corul vânătorilor din Opera "Freischütz"
- R. Wagner - Corul pelerinilor din Opera "Tannhauser"
- Colinde populare
- Cântece din folclorul ocazional și neocazional
- *Mojca Rakipov Nursel, Romsko plesno izročilo. Iz Indije v Evropo. Romano khelipnasqo Kustikipe. Kotar Indija di ko Europa. Romano Dancing Heritage. From Indija into Europe. Knjiga v Interaktivni PDF obliki. O lili/ Pustik interaktiv PDF. Interactive PDF book. Ljubljana: Ministrstva za Kulturo RS, 2010.*

Sugestii de audiții muzicale pentru elevi și de documentare pentru profesori:

- Marin Alexandru [Dirijor și Aranjament muzical], *Dulce și amar*, Taraful "Grigoraș Dinicu". Soliști: Mirela Mihalache și Costel Hanțu, București: CNCR Romano Kher [= Centrul Național de Cultură a Romilor].
- Original Hungarian Gypsy Band Music [Ungaria], *The Virtosic Primas and his Gypsy Orchestra. Original Hungarian Gipsy Orchestra Virtuoso*, Budapest: Citadella Gipsymphony Orchestra, 2011[Compactdisc, BP – 1125/ 25. CT 55855967].

CLASA a VIII-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Exprimarea unor idei, sentimente, atitudini prin interpretarea unor lucrări muzicale

Clasa a VIII-a
1.1. Interpretarea vocal – instrumentală a unor lucrări in genuri diverse, controlând schimbările dinamice, agogice și de tempo <ul style="list-style-type: none">- exerciții de intonație, emisie și precizie ritmică- interpretarea unor teme muzicale celebre- cânt coral pe două sau trei voci, în soluții omofone sau polifone
1.2. Interpretarea instrumentală a unor lucrări* <ul style="list-style-type: none">- exerciții de tehnică și interpretare instrumentală- interpretarea unor piese simple în ansamblu instrumental (de blockflote/percuție etc.)- realizarea unui acompaniament instrumental al unor lucrări muzicale diverse
1.3. Realizarea unor momente sincretice, ce combină limbajul muzical cu cel verbal, mișcarea scenică, elemente de decor și costume <ul style="list-style-type: none">- realizarea unor scenete specifice obiceiurilor de iarnă- crearea unui moment muzical artistic cu rol de ilustrare/comentare a unor comportamente sociale <p>*) Abordarea interpretării instrumentale va ține cont de dotarea școlii cu instrumente și de competențele profesorului de muzică privind studiul instrumentelor.</p>

2. Operarea cu elemente de scris-citit și limbaj muzical

Clasa a VIII-a
2.1. Utilizarea unor tonalități cu mai multe alterații constitutive și a unor moduri cu 6 și 7 sunete <ul style="list-style-type: none">- observarea structurii logice a tonalităților prin extinderea la 2 alterații constitutive- observarea procesului modulatoriu în lucrări de complexitate mică (clasice și de divertisment)- diferențierea între limbajul tonal și cel modal în muzica pop – rock- transpunerea intuitivă a unui cântec în altă tonalitate (pe alte sunete) pentru a corespunde ambitusului personal
2.2. Utilizarea unor elemente de construcție muzicală <ul style="list-style-type: none">- identificarea construcției de tip rondo a unor piese muzicale (de schema formală ABACA)- utilizarea unor procedee variaționale (față de fragmente propuse de profesor și elevi)- observarea segmentelor componente ale unei scene/tablou dintr-o operă (uvertură, recitativ, arie, duet, moment de ansamblu etc.)- crearea unor scurte melodii cu structuri bi- și tri- partite

3. Aprecierea lucrărilor muzicale, inclusiv a conținutului lor afectiv, atitudinal și ideatic

Clasa a VIII-a
3.1. Aprecierea valorii creației și interpretării unei lucrări muzicale, din perspectiva elementelor de limbaj muzical și a celor de natura afectiva <ul style="list-style-type: none">- observarea unor modalități de dezvoltare a discursului muzical- analiza comparativă a două versiuni regizorale diferite pentru o scenă dintr-o operă și/sau balet- compararea unor lucrări muzicale complexe armonice (coral bachian) cu piese de muzică ușoară de larg consum (scheme armonice simple și repetitive)- explicarea preferințelor interpretative față de două sau mai multe versiuni ale aceleiași lucrări muzicale- comentarea unor înregistrări audio-video ale prestației proprii/ansamblului

Clasa a VIII-a

3.2. Explorarea contribuției muzicii la identitatea personală și de grup

- discutarea contribuției muzicii la dezvoltarea personală (identitate culturală, sentiment de apartenență, relaxare, identitate școlară)
- observarea rolurilor sociale diverse ale muzicii în funcție de aspecte de natură istorică, geografică, politică, socială
- discutarea tematicii războiului în muzica pop (muzica protest anti – Vietnam la Bob Dylan, John Lennon etc.)
- realizarea de portofolii pe teme de cultură muzicală specifice comunității locale

3.3. Compararea unor genuri ale muzicii de divertisment

- audiția comparată a unor lucrări de muzică din genuri de divertisment diferite
- observarea unor diferențieri de ritm, melodică în audiție
- compararea mesajului literar preponderent între anumite genuri
- observarea complexității diferențiate privitoare la concepte muzicale parcurse

Conținuturi

Domenii de conținut	Conținuturi
Cânt vocal și instrumental	Respirație, emisie vocală, dicție, controlul intonației, precizie ritmică, frazare Gesturi dirijorale (tactarea măsurii, pregătirea intrărilor, urmărirea intrărilor succesive, închideri, diferențe dinamice și agogice) Conceperea unor aranjamente/acompaniamente ritmice/melodice pentru anumite cântece/audiții muzicale Elemente de tehnică instrumentală* - emisie, acuratețea intonației, diferențieri timbrale și dinamice, precizie ritmică
Elemente de limbaj muzical	Tonalități cu 2 alterații constitutive Modurile diatonice de 6 și 7 sunete Masuri compuse eterogene (mixte) Elemente de structură formală (forma de rondo) Elemente de structură în genurile Concertului, Simfoniei și Operei Procedee variaționale ritmice și/sau melodice (sincopare, ritm punctat, ornamentare etc.)
Aspecte culturale etnonomice și interdisciplinare	Evoluții în context socio-politic ale muzicii Elemente de folclor (tradiții, obiceiuri, dansuri din diverse zone geografice) Elemente structurale în genul operei (organizarea discursului în acte, tablouri, arii, duete, momente de ansamblu, recitative etc.) Aspecte ale muzicii în societatea de astăzi: jazz, pop, rock etc.

Sugestii repertoriale

1. Repertoriu pentru audiții

a. muzica în momentele importante ale vieții: cântec de leagăn, serenada, cântece de dragoste, cântece de cătănie, cântec de nuntă, bocet, marș funebru, requiem

- W. A. Mozart - Cântec de leagăn
- J. Brahms – Cântec de leagăn
- F. Chopin - Berceuse
- W. A. Mozart - Mica serenadă
- R. Wagner - Marșul nupțial din Lohengrin
- F. Mendelssohn - Marșul nupțial din Visul unei nopți de vară
- M. de Falla - Amorul vrăjitor
- W. A. Mozart - Requiem (Lacrimosa)
- G. Fauré - Requiem (Libera me, Domine, In paradiso)
- F. Chopin - Marșul funebru din Sonata nr. 2;

b. muzica și diversele obiceiuri/ritualuri:

- cântece românești și din repertoriul universal, de Crăciun, de Anul Nou, de Paști

- P. Constantinescu – fragment din Oratoriul de Crăciun
- P. I. Ceaikovski - Spărgătorul de nuci (Crăciunul)
- G. F. Haendel - oratoriul Messiah
- ritualuri de alungare a secetei etc.
- c. muzica în momente cotidiene sau în dialogul omului cu sine
- G. F. Haendel - Fierarul vesel
- J. Haydn - Ceasornicul
- W. A. Mozart - Tartina cu unt
- Ch. Gounod - Ave Maria (de comparat cu preludiul în Do major din Clavecinul bine temperat de J. S. Bach)
- F. Chopin - Nocturne; Studiul op.10 nr.3 - Tristețe, Studiul op. 25 nr. 3 - Călărețul
- F. Schubert - Momente muzicale, Ave Maria
- R. Schumann - Kinderszenen, piese din Album pt tineret
- A. Dvorak - Humoresca
- L. v. Beethoven - Simfonia a V-a (a destinului)
- P. I. Ceaikovski – Simfonia a VI-a, Patetica
- H. Berlioz - Simfonia fantastică
- R. Strauss - Simfonia Domestica
- d. muzică și aristocrație:
- G. F. Haendel - Muzica apelor, Focuri de artificii
- J. Haydn - Simfoniile Surpriza, Despărțirea

Structuri modale și tonale în muzica pop – rock

a. modală, cu 6 sunete

- Tears For Fears – Mad World
- The Bengals – Walk Like An Egyptian
- ABBA – Gimme! Gimme! Gimme!

b. modală, cu 7 sunete

- modul dorian: Simon and Garfunkel - Scarborough Fair
- modul frigian: Pink Floyd - Set The Controls For The Heart Of The Sun
- modul lidian: REM - Man On The Moon
- modul mixolidian: The Beatles- Norwegian Wood
- modul eolian: Take That – Kidz
- modul locrian: Black Sabbath - Symptom Of The Universe

c. tonală

- The Beatles – Michelle
- Bee Gees – How Deep is your Love
- Gotye – Somebody that I used to Know
- Hozier – Take me to Church
- Coldplay – Hymn for the Weekend

Diferențieri între genuri muzicale de divertisment

Pop

- George Michael – Last Christmas
- Elton John – I’m still standing
- Coldplay – Hymn for the Weekend.

Hip Hop:

- Eminem – Relapse, Recovery
- Public Enemy – Fight the Power.

Electronica

- Jean Michelle Jarre – Oxygene 8
- Vangelis - Blade Runner
- Carpenter Brut - Hang'Em All
- Skrillex –Bangarang

Blues:

- B.B. King - The Thrill Is Gone
- Muddy Waters - Mannish Boy
- Beth Hart - Caught Out In The Rain.

Rock

- Deep Purple – Smoke on The Water
- Rainbow: Since You've Been Gone
- Queen – The Prophet's song
- Arctic Monkeys –R U Mine?
- OneRepublic – Waking Up
- Muse – Bliss

Metal

- Metallica – Master of Puppets
- Iron Maiden – Hallowed be thy Name
- Linkin Park - Guilty All The Same
- Dream Theater –Constant Motion

Jazz:

- Dave Brubeck - Take Five
- Miles Davis – So What
- Charlie Parker- Confirmation
- Kenny G - G-Bop

Folk:

- Simon and Garfunkel - The Sound of Silence
- Bob Dylan – Like a Rolling Stone
- Judy Collins - Both Sides Now.

Country:

- Johnny Cash - Ring of Fire
- Loretta Lynn - Don't Come Home A-Drinkin'
- Willie Nelson - Blue Eyes Crying In The Rain

2. Repertoriu de cântece pentru interpretare vocală

- Gaudeamus igitur
- Al. Cristea - Limba noastră
- I. Chirescu - Dorulețule
- I. Ivanovici - Valurile Dunării
- L. van Beethoven - O, lume, ce frumoasă ești!
- G. Verdi - Corul sclavilor din Opera Nabucco
- W.A. Mozart - Canon (Soare de vară)
- E. Grieg - Cântecele lui Solveig din Suita Peer Gynt
- F. Schubert - Trandafirul
- J. Strauss - Arie din opereta Liliacul
- Beatles - Obla-di, Obla-da
- Beatles - Yesterday
- G. Gershwin - Summertime
- S. C. Forster - April
- I. Axel, C. King - Say Something
- Simon and Garfunkel - Bridge Over Troubled Water
- Simon and Garfunkel - The Sound of Silence
- O. Osbourne, Z. Wylde - Mama, I'm Coming Home
- E. Clapton, W. Jennings - Tears in Heaven
- Sting - Fragile
- Sting - Englishman in New York
- M. Jackson - Heal the World
- Swing Low (negro spiritual)
- N. Alifantis, text N. Stănescu - Ce bine că ești
- E. Imre, text. A. Păunescu - Nebun de alb
- Colinde populare
- N. Lungu - Mărire-ntru cele nalte (3 voci)
- F. Gruber - Stille nacht (Noapte de vis)
- Marius Mihalache, World symphony. Muzică de colecție - vol. 25, București: Jurnalul Național – Intercont Music, 2007
- Elena Pascu, Gypsies from Balkans (Țigani din Balcani), București: Studioul Electrecord. C & P 2001

Sugestii de audiții muzicale pentru elevi și de documentare pentru profesori:

- Mahala Rai Banda, *Romani kultura. Album*, București: Centrul Național de Cultură a Romilor. Muzica: Ioniță Aurel. Mastering: Marius Spider. Text & traducere: Delia Grigore. Coordonator: Gogan George Cristian. Director: Mihai Neacșu [2015].
- Rela Miron, *Îmi zice lumea țigancă*, București: Eurostar. Producător: Paul Stîngă [2011], Compactdisc E 619 – P & C 2011
- Rela și Andreiță Miron [România], *Eu sunt țigancă româncă*. Muzică lăutărească de petrecere. Invitați: Lăutarii de la Clejani. Compactdisc CD 051. Câmpina: Producător: George's Studio [C & P 2016].
- Rodica Tudor [România], *Rromane Krečiunoske gilia. Colinde în limba romani*, București: CNCR Romano Kher [= Centrul Național de Cultură a Romilor]. Traducerea, adaptarea după folclorul rom și creația în limba romani: Delia Grigore [Compactdisc, decembrie 2014].
- Romica Puceanu, *Muzică de colecție*, București: Electrecord – Jurnalul Național – Intercont Music, 2007.

Sugestii metodologice

Disciplina are ca scopuri principale apropierea tinerilor de muzică, încurajarea acestora de a se manifesta prin cânt și de a asculta, cu spirit critic, lucrări cât mai diverse. O abordare bazată pe alternarea genurilor muzicale va permite elevilor să exploreze și muzica de divertisment, alături de cea cultă și cea de tradiție populară.

Încurajarea acestora de a se exprima prin muzică va constitui o prioritate ce va fi tratată diferențiat, în funcție de profilul elevilor implicați. Se propune ca elevii să cânte în cor și individual, sub îndrumarea profesorului, dar trebuie să se încurajeze și manifestarea acestora prin propuneri personale, neasistate de cadrul didactic.

Este recomandabilă (în măsura posibilităților materiale) încurajarea elevilor de a învăța să cânte la instrumente, fie dintre cele pe care școala le pune la dispoziție, fie cele pe care tinerii le au de acasă, din familie. Este meritorie apariția în spațiul școlar românesc a unor inițiative de studiere a muzicii instrumentale, iar actuala programă creează un prim cadru pentru dezvoltarea acestei ramuri. Este de menționat că în majoritatea țărilor europene studiul muzicii se face pe ambele coordonate, atât vocal, cât și instrumental, printr-o tradiție validată de rezultate remarcabile. Beneficiile cântului instrumental au fost evocate de studii ce au relevat dezvoltări ale capacității intelectuale, motrice și ale capacității de concentrare. Educarea cântului instrumental este o activitate care, la nivel de performanță, necesită studiu individual și timp de lucru individual cu profesorul. Datorită timpului alocat disciplinei (1 oră pe săptămână) avansarea la un nivel complex de competențe utilizabile în cântul instrumental ține de claritatea abordărilor de didactică specifică instrumentului (fiind benefică calificarea și în această direcție a profesorului) și de motivarea elevilor de a continua să exerseze și acasă. Se pot obține rezultate notabile utilizând instrumente de percuție (cu tehnici de abordare preluate din „metoda Orff”), învățându-i pe elevi să cânte la pian electric (cu alegerea unor repertorii simple, cu evoluții bine gradate) și/sau propunând ca instrument flautul drept/blockflote sau chiar fluier de mărimi diferite (instrumente cu tehnică specifică simplă).

Școala are datoria să încurajeze aceste inițiative de achiziționare și utilizare a unor instrumente muzicale: orgă electrică, pian, chitară, instrumente de percuție (acordabile, utilizabile cu elemente ale metodei Orff sau neacordabile – inclusiv instrumente construite de elevi), blockflote, fluier, instrumente tradiționale etc. Față de diversitatea de soluții posibile în interpretarea instrumentală în cadrul activităților de educație muzicală, programa lasă la dispoziția profesorului abordarea didactică specifică și alegerile repertoriale (potrivite tipurilor de instrumente utilizate, dar și nivelului concret de pregătire).

Continuând tradiția istorică românească, se recomandă crearea la nivelul școlii (eventual și al clasei) a unor grupuri corale. Această activitate trebuie încurajată nu numai de către profesor, ci chiar de către conducerea instituției. Corul reprezintă principala activitate muzicală colectivă (atât prin practica laică, cât și prin cea de cult), beneficiind de lucrări de o valoare cu totul excepțională, inclusiv în școala componistică națională. Există suficiente aranjamente simple, pentru cor pe două sau trei voci egale, pe lângă forma consacrată a corului mixt pe patru voci (foarte greu accesibil pentru elevii din ciclul gimnazial, datorită problemelor de maturizare târzie a vocilor băieților). În plus, există tradiții care solicită ca soluție tipică grupul de cântăreți vocali, precum momentele sărbătorilor iernii (Crăciun, An Nou etc.), în care exprimarea bucuriei de a fi împreună, de a realiza momente artistice valoroase pentru copii, dar și pentru părinți sau comunitate, duc la creșterea coeziunii grupului, la satisfacții colective și individuale semnificative și la alte beneficii socio-culturale.

Trebuie încurajate inițiativele de realizare a unor momente artistice sincretice, cu participarea întregului colectiv al clasei, realizate în timpul de desfășurare a orelor de educație muzicală (cu sprijin de la alte discipline, educație plastică și/sau educație tehnologică - pentru decor, costume etc.), la nivelul de complexitate posibil în acea clasă.

Înțelegerea diversității culturale, a diversității gusturilor (personale) are efecte benefice pentru integrarea elevului în comunitate. Efortul de păstrare și/sau de recuperare a tradițiilor istorice specifice zonei geografice sau unei anumite minorități etnice constituie momente de manifestare și pe tărâm muzical, cu posibilitatea abordării unui repertoriu de cântece și dansuri extrem de bogat. Prin conștientizarea apartenenței la anumite comunități/ minorități se pot valorifica multiple elemente de culturalizare și de îmbogățire spirituală.

Cultura orală, muzica, tradițiile și obiceiurile populare - culturi orale și perene în același timp - se regăsesc, în spectacolul muzical multicolor al secolului XXI, sub forma unor interpretări virtuozose ale

pieselor muzicale tradiționale de diferite tipuri și genuri, cu inflexiuni aproape involuntare în muzica cultă a vremurilor sau în interpretările muzicale ale lăutarilor din cadrul unor comunități, unde lăutarii își găseau și își mai găsesc un anumit rol (atribuit, dar și asumat, în același timp), amplificat tocmai prin muzica lor de o frumusețe și de o originalitate aparte. În decursul vremii, s-a reliefat rolul deosebit al muzicanților de etnie rromă în perpetuarea și, pe alocuri, în influențarea muzicii populare și culte românești. Cel mai reprezentativ exemplu este celebra „Rapsodia I”, compusă de George Enescu, al cărei filon central este dominat de muzica lui „Lae Chioru” - lăutar de etnie rromă. Cu mult timp înainte, călătorii străini prin țările române au evidențiat că tarafurile de lăutari de văză erau cele ale rromilor. La rândul lor, numeroși folcloriști au atestat contribuția lăutarilor rromi la păstrarea folclorului românesc, dar și al altor etnii, căci muzica “nu este în sângele rromilor”, cum se spune greșit, ci muzica este o prezență continuă în familiile de lăutari rromi, o stare existențială, un exercițiu neîntrerupt, fiind prezentă în toate momentele vieții, în cele “de trecere” - de la naștere și până la moarte.

Înțelegerea diversității culturale, a diversității gusturilor (personale) are efecte benefice pentru integrarea elevului în comunitate. Efortul de păstrare și/sau de recuperare a tradițiilor istorice specifice zonei geografice sau unei anumite minorități etnice constituie momente de manifestare și pe tărâm muzical, cu posibilitatea abordării unui repertoriu de cântece și dansuri extrem de bogat. Prin conștientizarea apartenenței la anumite comunități/minorități se pot valorifica multiple elemente de culturalizare și de îmbogățire spirituală.

Noțiunile de limbaj muzical sunt importante ca mijloace de investigare a lucrărilor artistice, ca modalități de înțelegere a structurii lingvistice specifice. Însă ele reprezintă modalitatea cu care tinerii au acces la anumite lucrări muzicale, pentru a le înțelege și aprecia, nefiind un scop în sine.

Disciplina *Educație muzicală* propune abordări culturale eteronomice și interdisciplinare, în raport cu disciplinele studiate anterior, în învățământul primar, dar și cu cele ce se studiază în gimnaziu. Se propune astfel contextualizarea muzicii în universul gândirii și manifestărilor umane și explorarea de către elevi a relațiilor dintre muzică și universul propriu (aspecte eteronomice și interdisciplinare), ca suport și context pentru dobândirea competenței generale 3. Aceste teme pot fi reluate, la un alt nivel, pe tot parcursul ciclului de învățământ gimnazial.

Termenul „eteronomic” are rolul de a orienta profesorul în abordarea domeniului de conținut, nefiind obligatorie utilizarea sa în manualele și auxiliarele școlare.

Sunt propuse audiții tematice, față de abordarea propusă, care trebuie interpretate ca un repertoriu orientativ, ce poate fi prezentat parțial sau extins, în funcție de reacția tinerilor și de strategiile profesorului. Sugestiile repertoriale privitoare la audiții sunt structurate în ideea susținerii temelor cu aspecte interdisciplinare propuse la competența generală 3. Preluarea unor lucrări din repertoriul propus spre audiție în cel ce va fi interpretat (vocal și/sau instrumental) va fi încurajată.

În cazul unor elevi cu probleme de emisie sonoră sau de percepție deficitară (disfonie, afonie etc.), accentul se va pune pe parametrul ritmic al exprimărilor muzicale. Astfel, prin participarea activă, ca acompaniatori (instrumente muzicale simple, percuție corporală) sau prin dirijat (în vederea coordonării), elevii în cauză se vor integra în grupul interpreților, contribuind la succesul manifestărilor colective, evitând marginalizarea, frica și reacțiile de respingere la adresa disciplinei. Abordarea muzicii din perspectivă instrumentală creează oportunități de apropiere și apreciere a muzicii pentru acești copii, element de importanță majoră, dacă amintim doar schimbarea vocii băieților la pubertate, care pune în mare dificultate intonația vocală a acestora, de obicei între 12 – 16 ani.

Este recomandată coordonarea cu profesorul de fizică, pentru clarificarea aspectelor legate de producerea și propagarea vibrațiilor, precum și cu profesorul de biologie, pentru înțelegerea celor legate de perceperea vibrațiilor și transformarea lor în senzație de sunet, în organismul uman.

Se recomandă corelarea abordărilor de identitate personală și de grup cu achizițiile dobândite la discipline din aria curriculară *Om și societate*.

Data fiind prezența în multe din școli a conexiunii de internet și a laboratoarelor de informatică, anumite ore de educație muzicală ar putea fi susținute în aceste spații, pentru a utiliza softurile amintite în activitățile de învățare.

Evaluarea elevilor se va face diversificat, pe tot parcursul anului școlar, implicând competențele de cânt vocal și/sau instrumental, capacitatea de a observa anumite caracteristici ale lucrărilor audiate, argumentarea opiniilor personale în aprecierea lucrărilor audiate, dar și participarea cu propriile sugestii repertoriale etc. Este de dorit ca evaluarea operării cu elementele de limbaj muzical parcurse să se facă prin soluții practice, bazate pe cânt și/sau audiție, evitând centrarea pe cerințele de reproducere a unor definiții sau clasificări tehnice prin teste scrise.

Oferim un exemplu de proiectare a unei unitati de invatare, pentru tema *ritm muzical* de la clasa a V-a, căreia i se alocă 4 ore.

Detalii de conținut	Competențe specifice	Activități de învățare	Resurse	Evaluare
Notația duratelor (valorile de notă întregă, doime, pătrime, optime) și a pauzelor corespunzătoare	1.1. 2.2. 3.1.	<i>Exerciții de coordonare a cântului în ansamblu (față de gesturile profesorului)</i> <i>Exerciții ritmice;</i> <i>Observarea raportului matematic între durate diferite</i> <i>Exerciții de notare proporțională a duratelor</i> <i>Jocuri de compunere a unor ritmuri</i> <i>Exprimarea unor impresii asupra sentimentelor induse de audierea anumitor piese muzicale</i>	- Cântec: <i>Te-ai trezit?Cântă!</i> de A. Pașcanu; - manual, fișe, instrumente pentru acompaniament 1 oră	Observarea sistematică în cadrul grupului de lucru Evaluare prin teste audio și fișe de lucru
Măsuri de 2 și 3 timpi	1.1. 2.2. 3.1.	<i>Exerciții ritmice;</i> <i>Exerciții de notare proporțională a duratelor în măsuri de 2 și 3 timpi</i> <i>Tactarea măsurilor de 2 și 3 timpi</i> <i>Observarea diferențelor binar/ternar în fragmente muzicale interpretate / audiate</i> <i>Discuții libere asupra conținutului afectiv și ideatic al unor lucrări</i>	Cântece: <i>Ah, vous dirais-je, maman!</i> – melodie franceză. sau <i>Unu, doi – Joc muzical</i> de A. Pașcanu Cântece: <i>Cucule, pasăre sură,</i> adapt. I. D. Chirescu sau <i>Foaie verde lămâiță</i> de D.G.Kiriac Audiție <i>Fragment - Simfonia Nr. 94 „Surpriza” Partea a II-a</i> de J. Haydn J. Strauss – valsuri Teste audio pentru măsurile de 2 și 3 timpi, Manual, fișe, instrumente de acompaniament 2 ore	Observarea sistematică în cadrul grupului de lucru Evaluare scrisă prin teste audio și fișe de lucru pentru măsurile de 2 și 3 timpi

Șaisprezecimea	1.1. 2.2. 3.1.	<p><i>Exerciții de coordonare a cântului în ansamblu (față de gesturile profesorului)</i></p> <p><i>Exerciții ritmice; Exerciții de notare proporțională a duratelor Jocuri de compunere a unor ritmuri</i></p> <p><i>Observarea grupului de 4 șaisprezecimi în fragmentele audiate;</i></p> <p><i>Exprimarea unor impresii produse de audierea unor lucrări muzicale</i></p>	<p>Cântec: <i>Zidarii</i> – L. Comes</p> <p>Audiții – Marș turc de W.A.Mozart <i>Locomotiva „Pacific 231”</i> de A. Honegger</p> <p>- manual, fișe, instrument, laptop, videoproiector.</p> <p style="text-align: right;">1 oră</p>	<p>Observarea sistematică în cadrul grupului de lucru</p> <p>Evaluare scrisă prin teste audio și fișe de lucru pentru grupul de 4 șaisprezecimi</p>
----------------	----------------------	---	---	---

Materiale - suport

Adrian Gaspar Orchestra	„The Fun – Key”	Extraplatte. Musikproduktions – und Verlags	Wien, Austria	2010
Bățalan, Costică	„Nestemate din folclorul rromilor”	Editura Kriterion	București	2002
Comișel, Emilia	„Studii de etnomuzicologie”	Editura muzicală	București	1992
Cosma, Viorel	„Lăutarii de ieri și de azi”	Editura muzicală	București	1996
Gherea, Cristian	„Din trecutul culturii muzicale românești”	Editura muzicală	București	1965
Neagu, Gelu	„Resurse TIC în educația muzicală”	Editura Grafoart	București	2012
Rădulescu, Speranța	„Peisaje muzicale în România sec. XX”	Muzeul Țăranului Român	București	2001
Sandu-Dediu, Valentina	„Muzica românească între 1944 - 2000”	Editura muzicală	București	2002
Sarău, Gheorghe	„Cele mai iubite cântece rrome”	Editura Orientul Latin	Brașov	2006
Stancu, D.D.	„Lăutarii din Mavrodin” – ediție îmbunătățită și adăugită	Editura Virgiliu	București	2002

De pe situl www.youtube.com se pot accesa o serie de piese muzicale de o valoare inestimabilă, îndrăgite de generații întregi de rromi și, de fapt, de toate etniile. Între soliști, întâlnim nume sonore, care vor dăinui peste veacuri, atât timp cât aceste „nestemate muzicale” vor fi cunoscute și ascultate cu atenție. Tocmai de aceea, ele pot fi fructificate și din perspectivă educațională.

Kalyi Jag - Tuke Bahh (Gypsy folk song from Hungary) =

<https://www.youtube.com/watch?v=Kp8DBZ1Xh9k>

Ternipe Muro Shavo = <https://www.youtube.com/watch?v=0tICfolzSo0&index=5&list=RDJUkmd2-o9zU>

Mahala rai banda - dicta mamo chi bari =

<https://www.youtube.com/watch?v=xJ6b1JPg7VE&index=7&list=RDJUkmd2-o9zU>

Esmă Redzepova - Gelem, gelem... = <https://www.youtube.com/watch?v=-XCOyB7WStI&index=5&list=RDnUBmm45H43o>

Barcelona Gipsy Klezmer Orchestra - Djelem Djelem =

<https://www.youtube.com/watch?v=LCUv9W0ViRc&list=RDJUkmd2-o9zU&index=19>

Esmă Redzepova - Caje sukarije = <https://www.youtube.com/watch?v=x4-MORq8LTs&list=RDnUBmm45H43o&index=8>

Barcelona Gipsy Klezmer Orchestra - Lulle Lulle =

<https://www.youtube.com/watch?v=8TFvIvbl-30&index=36&list=RDJUkmd2-o9zU>

Tutti frutti - Adrian Simionescu (Gadjo Dilo) =

<https://www.youtube.com/watch?v=eugicEoVvTA&list=RDJUkmd2-o9zU&index=22>

Fanfara Ciocârlia - Asfalt Tango = <https://www.youtube.com/watch?v=8R6IEytmMLo&list=RDJUkmd2-o9zU&index=31>

Goran Bregović - Kalashnikov (Poznań 1997) = <https://www.youtube.com/watch?v=UqOL7LOR6ko&list=RDJUkmd2-o9zU&index=30>

Tony Iordache, Ionică, Mieluță Surdu, Ion Drăgoi (Cristi Udilă) = <https://www.youtube.com/watch?v=wcABG6gmCTM&list=RDPEldg-v1at0&index=3>

Florica Roșioru - Stinge doamne stelele = <https://www.youtube.com/watch?v=diaBx-VqoZE>

Ion Ghițulescu - Mi s-a rupt căruța-n drum = <https://www.youtube.com/watch?v=Z5Ai9FYzYiE&list=RDZ5Ai9FYzYiE#t=3>

Ionel Tudorache - Mai morare dumneata = <https://www.youtube.com/watch?v=SbK-Y15wwJU>

Ștefan Bănică și Ileana Sărăroiu - Am iubit și-am să iubesc = <https://www.youtube.com/watch?v=LOgkt8uhI0M&index=11&list=RDZ5Ai9FYzYiE>

Gabi Luncă și Ion Onoriu = <https://www.youtube.com/watch?v=HfvbyKqhY18>

Cornelia Catanga - Și de-ar fi să mor diseară = <https://www.youtube.com/watch?v=yOwoesEiyYM&index=22&list=RDlckw7ae42L>

Ionică Minune în spectacol aniversar = <https://www.youtube.com/watch?v=X9F6IRIPJpw>

Romica Puceanu - Mai morare, dumneata = <https://www.youtube.com/watch?v=x4NOBFj2SkI>

Adrian Minune alături de cei trei copii ai săi = <https://www.youtube.com/watch?v=v60LhE3b-MI>

Grup de lucru

Brăescu, Adrian	Ministerul Educației Naționale
Vodă, Iulian Bogdan	Institutul de Științe ale Educației
Lupu, Olga Carmen	Universitatea Națională de Muzică București
Teodorescu, Iulian Marius	Liceul Teoretic „Nicolae Bălcescu” Cluj Napoca
Demian, Flaviu	Liceul de Arte „Sigismund Toduță” Deva
Drăgoi, Eugen Dan	Inspectoratul Școlar Județean Galați
Gheorghe Sarău	Ministerul Educației Naționale
Gelu Neagu	Școala Gimnazială „Alexandru Colfescu” Alexandria, Teleorman
Ionel Cordovan	Școala Gimnazială „Puiu Sever”, Ineu, Bihor
Noemi Cordovan	Școala Gimnazială „Puiu Sever”, Ineu, Bihor